

ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук,
професора Дубинського Олега Юрійовича,
на дисертацію Кастрової Наталії Володимирівни на тему:
«Адміністративно-правові засади взаємодії Вищої ради правосуддя з
органами державної влади та іншими органами суддівського
самоврядування», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук

Актуальність теми дослідження. В умовах сьогодення важливим завданням української держави є забезпечення справедливого та неупередженого суду як невід'ємної складової сучасної правової держави, діяльність якої спрямована на розвиток демократії та громадянського суспільства. Рівень правосуддя є важливим показником стану дотримання прав та свобод людини і громадянина, а також ефективності гарантій їхнього захисту. Відповідно Вища рада правосуддя, як орган, який забезпечує незалежність суддів і судоустрою, відіграє ключову роль у гарантуванні справедливого і неупередженого правосуддя в Україні. Вища рада правосуддя є органом суддівського самоврядування, тобто органом, який створюється і діє відповідно до чинного законодавства для забезпечення незалежності суду і суддів. У зв'язку з цим її взаємодія з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування має важливе значення для забезпечення належного функціонування судової влади в Україні.

Тому роль Вищої ради правосуддя важлива для забезпечення незалежності та ефективності судової системи в Україні, а взаємодія з іншими суб'єктами права відіграє ключову роль у збалансованому функціонуванні державних інститутів.

З огляду на зазначене вище, актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження Кастрової Наталії Володимирівни на тему: «Адміністративно-правові засади взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування» не викликає жодних сумнівів, адже його результати дозволять вирішити низку проблем практичного та теоретичного характеру в окресленій сфері.

Наукова обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації підтверджується, критичним підходом оцінки наукових тверджень сформульованих у представленій дисертації. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем у сфері адміністративно-правового регулювання взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертанткою загальним та спеціальним методам наукового пізнання. Так, за допомогою порівняльно-правового методу вдалось визначити сучасного стану адміністративно-правового регулювання взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування, а також при визначенні проблем та напрямів удосконалення відповідної взаємодії (підрозділи 1.4, 3.1, 3.2). Завдяки логіко-семантичного та логіко-юридичного методу вдалось визначити авторські визначення понять «взаємодія Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування», «поняття адміністративно-правового механізму взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування», «організаційно-правові засоби взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування» та інших (підрозділи 1.1, 2.1, 2.3). Метод групування та системно-функціональний метод застосовано при визначенні функцій та суб'єктів взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування, принципів, напрямів та видів відповідної взаємодії, а також адміністративно-правових форм та методів (підрозділи 1.2, 1.3, 2.2, 2.3). За допомогою системно-структурного методу досліджено особливості сучасного стану адміністративно-правового регулювання взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування;

(підрозділи 1.4). Використання методів аналізу, синтезу та узагальнення дало можливість сформулювати пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства щодо взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування (підрозділи 3.1, 3.2., 3.3).

Методи й прийоми наукового пізнання доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків та рекомендацій щодо змін до чинного законодавства.

У цілому комплексний підхід до використання методів дослідження дав змогу всебічно розглянути сучасний стан адміністративно-правових засад взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування.

Наукова новизна наукових положень та результатів сформульованих у дисертації полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб, з урахуванням концептуальних розробок юридичної науки, доктрини адміністративного права, вимог чинного законодавства дослідити адміністративно-правові засади взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування, а також сформулювати ідеї щодо удосконалення відповідної взаємодії.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності є належним та характеризується відповідною новизною наукових підходів до дослідження взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, основні з них такі:

- охарактеризовані загальні та спеціальні закони, а також підзаконні нормативно-правові акти, що визначають адміністративно-правове регулювання взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та

іншими органами суддівського самоврядування, а також їх система із точки зору юридичної техніки з метою оптимізації нормативних положень визначених у них, а також забезпечення їх чіткості, ясності й передбачуваності (підр. 1.4 дис.);

- досить слушно аргументовано, що адміністративно-правові норми у межах адміністративно-правового механізму взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування відіграють базисну роль, що обумовлюється правовими основами втілення останнього на практиці. Самі адміністративно-правові норми, що мають місце в аналізованому нами механізмі можуть бути класифіковані за певними критеріями, а саме: за юридичною силою адміністративні норми можуть бути поділені на норми, що закріплені у законах та підзаконних нормативно-правових актах (указах, постановах рішеннях, наказах); за часовим критерієм адміністративно-правові норми поділяються на ті, що мають строковий та безстроковий характер; за адресатами правової норми (суб'єктом призначення) адміністративно-правові норми поділяються на ті, що адресовані громадянам, органам державної влади, підприємствам, установам, організаціям чи державним службовцям; за своїм безпосереднім призначенням адміністративно-правові норми можуть бути поділені на правові норми, що закріплюють статус певного суб'єкта, закріплюють його повноваження, чи виступають синтезуючими формами, що надають можливість правового закріплення як правових статусів, так і повноважень суб'єктів публічного адміністрування (с.99);

- напрямки взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування визначені як нормативно передбачені вектори спільної діяльності диференційованих за своїм правовим статусом інституцій, головне призначення котрих зводиться до забезпечення стабільності й неупередженості судової гілки влади загалом й відповідного відправлення правосуддя. У продовження розгляду обраної нами проблематики сконцентруємо увагу на окремих напрямках взаємодії Вищої

ради правосуддя із іншими інституціями, серед котрих можна виокремити: нормативний, кадровий, інформаційний, фінансовий та міжнародний напрямок взаємодії. Відтак, нижче здійснимо доктринальний аналіз кожного із перерахованих вище напрямків (с.111);

- авторкою слушно зазначено, що адміністративно-правові форми взаємодії Вищої ради правосуддя із іншими суб'єктами публічного адміністрування та суддівського самоврядування є багатограними, комплексними та такими, що опосередковують собою значний спектр юридично значимих дій. Відтак, задля забезпечення комплексного доктринального аналізу та розгляду обраної нами проблематики, пропонуємо аналіз відповідних адміністративно-правових форм здійснювати крізь призму їх класифікації за певними критеріями (с.126);

- охарактеризовано авторкою нормативний (законодавчий) напрямок удосконалення взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та суддівського самоврядування дозволив констатувати, що нагальними видаються системні зміни у межах нормативно-правових основ регулювання взаємодії Вищої ради правосуддя з іншими інституціями, що на початкових етапах може супроводжуватися точковими змінами у наявних законах, зокрема Законі України «Про Вищу раду правосуддя», а також ґрунтовними змінами судоустрійного законодавства загалом, що може бути пов'язано із його кодифікацією, котра, вимагає багато часу та людських і фінансових ресурсів загалом. (с.170);

- узагальнено, що критерій результативності в рамках загальної ефективності діяльності Вищої ради правосуддя та органів державної влади та суддівського врядування є багатограним та багатоаспектним критерієм, правовий зміст котрого був лише в окремих аспектах розкритий нами вище. Більше того, у межах правової доктрини, акцентується увага на необхідності здійснення розмежування категорії «результативність» та суміжних правових категорій, котрими видається «ефективність» та «якість» (с.179).

Робота містить чимало й інших цікавих, як з теоретичної так і

практичної точок зору пропозицій та зауважень.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Загалом дослідження виконано авторкою самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень та практичної діяльності здобувачки. Дисертація відповідає вимогам, що висуваються до робіт відповідного рівня. Ознак порушень вимог академічної доброчесності не виявлено. При опрацюванні наукових праць інших дослідників обов'язково робились посилання. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в 6 наукових публікаціях, одна стаття з яких опублікована в міжнародному виданні.

Практичне значення одержаних результатів зумовлено тим, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані: а) у науково-дослідній сфері – для подальшого вивчення проблемних питань адміністративно-правових засад взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування; б) у правотворчості – з метою вдосконалення норм чинного законодавства, яке регулює питання адміністративно-правових засад взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування; в) у правозастосуванні – результати наукового дисертаційного дослідження можуть сприяти вдосконаленню адміністративно-правових засад взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування; г) у освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Судоустрій України», відповідних спецкурсів, а також для підготовки підручників, посібників, практикумів та іншої додаткової навчальної літератури для студентів, аспірантів та викладачів.

Втім, як і будь яке інше дослідження такого рівня, **дисертація здобувачки не позбавлена певних недоліків**, зокрема, за результатами рецензування роботи потрібно також звернути увагу дисертантки на такі дискусійні положення:

1. Позитивно оцінюючи намагання здобувачки дослідити теоретико-правові засади взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування, зокрема поняття та особливості такої взаємодії, мету, функції, суб'єктів, принципи, стан регулювання взаємодії у відповідній сфері (розділ 1), необхідно вернути увагу, що доцільно було розглянути і види адміністративно-правових відносин, які виникають за участю Вищої ради правосуддя, органів державної влади та інших органами суддівського самоврядування при їх взаємодії. В результаті охоплення роботою вказаних питань підвищився б науковий інтерес до даного дослідження.

2. У роботі такого характеру, на нашу думку, авторці необхідно було більше уваги приділити не лише характеристиці організаційно-правових засобів контролю у діяльності ВРП, а й окремо приділити увагу у контексті взаємодії органів у відповідній сфері, розмежуванню різних видів контролю, зокрема відомчому, громадському, міжнародному та самоврядному контролю у сфері судоустрою та діяльності суддів в Україні.

3. Позитивно відзначаючи у роботі характеристику європейських стандартів судочинства, слід також відмітити, що, на жаль, зарубіжний досвід формування адміністративно-правих засад взаємодії органів державної влади з судовими органами та органами суддівського самоврядування та можливості його використання в Україні представлений у дослідженні досить фрагментарно. Особливо вважаємо обмеженим є огляд досвіду Польщі, яка декілька років тому стикнулася саме з проблемою змін до законодавства у сфері оптимізації процесів у сфері правосуддя, зокрема контролю за суддями. У зв'язку з цим, такому європейському досвіду доцільно приділяти окрему увагу з метою врахування його позитивних аспектів в Україні та недопущення негативних явищ, що супроводжують процеси реформування у будь якій сфері, зокрема у сфері судоустрою (наприклад, протести, вивільнення досвідчених кадрів тощо).

4. На жаль, попри досить широкого обґрунтування авторкою

необхідності удосконалення правових засад у взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування, нею переважно не зазначені конкретні редакції розділів, статей чи їх частин внесення змін або доповнень до відповідних положень законодавчих актів, що регламентують таку взаємодію в Україні (с. 165-176).

5. Не зовсім конкретним є запропоноване автором визначення системи критеріїв результативності взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування. Зокрема, в роботі відзначено, що результат взаємодії ВРП з органами державної влади та суддівського врядування, у більшості своїх випадків опосередковується не економічним результатом, а результатом нематеріального характеру, в аспекті забезпечення належного стану правосуддя, а також його відправлення загалом (с.178). При цьому, попри достатність аргументації щодо видів та підходів до критеріїв цих результатів, сутність процедури оцінювання таким критерієм в роботі детально не описана.

Дані зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертанткою роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в даній дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад здобувачки в юридичну науку.

Підсумовуючи, слід зробити **висновок**, що дисертація **Кастрової Наталії Володимирівни** на тему: **«Адміністративно-правові засади взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими органами суддівського самоврядування»** є завершеною кваліфікаційною науковою роботою, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права.

На підставі викладеного, вважаємо, що дисертаційна робота **Кастрової Наталії Володимирівни** на тему: **«Адміністративно-правові засади взаємодії Вищої ради правосуддя з органами державної влади та іншими**

органами суддівського самоврядування», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук є завершеною працею, відповідає встановленим вимогам, зокрема постанові Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її авторка – Кастрова Наталія Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Офіційний опонент –

**проректор із науково-педагогічної роботи, економічних,
юридичних та соціальних питань**

Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова,

доктор юридичних наук, професор

Олег ДУБИНСЬКИЙ

